

Dr Marzena Świgoń
Zakład Archiwistyki, Bibliotekoznawstwa
i Informacji Naukowej UWM

Bariery informacyjne

Wyniki badań ankietowych
wśród pracowników i studentów
Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

Plan prezentacji

[część 1]

Bariery informacyjne
- zagadnienia
teoretyczne

[część 2]

Bariery informacyjne
napotymane przez
pracowników i
studentów UWM
– wyniki badań

Bariery informacyjne

- zagadnienia teoretyczne

- Definicje pojęcia
- Bariery a potrzeby i zachowania informacyjne
- Typologie barier – przykłady z literatury przedmiotu
- Uniwersalna typologia barier

Definicje pojęcia

- Bariera informacyjna to przeszkoda utrudniająca lub uniemożliwiająca korzystanie z informacji bądź rozpowszechnianie informacji [...].

[Słownik terminologiczny informacji naukowej, Wrocław 1979;
Polsko–Angielski Tezaurus Informacji Naukowej PATIN, Warszawa
2001]

- Bariera informacyjna j.t przeszkoda, która zakłóca proces przepływu informacji od jej twórcy do użytkownika [...].

[Lexikon Information und Dokumentation, Lipsk 1984]

2/3

- Bariery informacyjne pojawiają się zawsze wtedy, gdy występuje rozbieżność między idealną a aktualną dostępnością opublikowanej informacji [...] powodują utrudnienie, opóźnienie lub uniemożliwienie dostępu do informacji.

[D. E. Haag, Information barriers, Pretoria 1989]

3/3

Analogiczne terminy

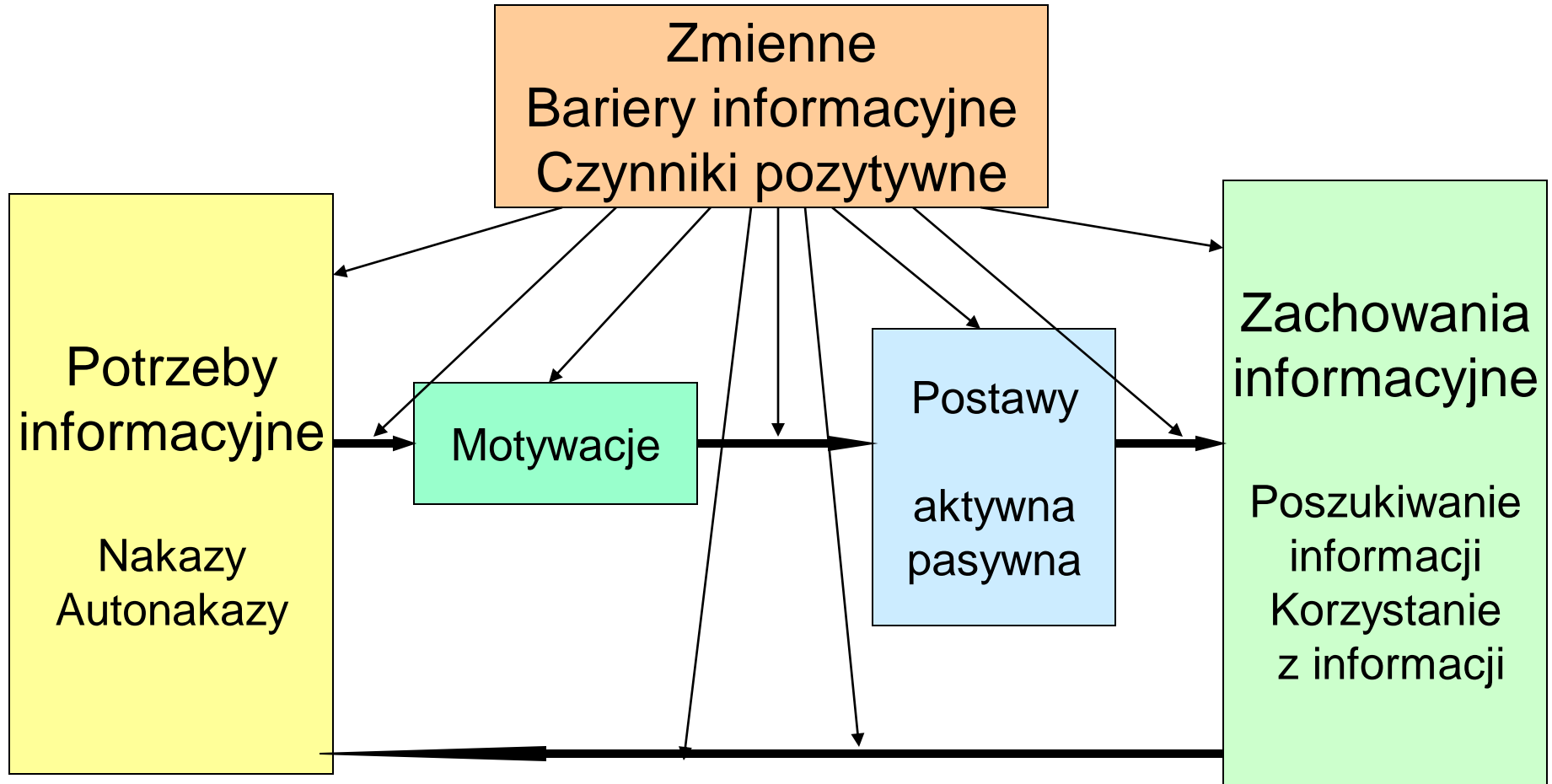
- Bariery w dostępie do informacji / dostęp do informacji
- Bariery w korzystaniu z informacji
- Bariery w komunikacji / bariery komunikacyjne
- Bariery w przepływie wiedzy

Bariery informacyjne

a potrzeby i zachowania
informacyjne

Od potrzeb do zachowań informacyjnych

- Na **potrzeby** informacyjne, **motywacje**, **postawy** oraz **zachowania** informacyjne wywierają wpływ różne **zmiennie**, tj. czynniki o charakterze pozytywnym oraz negatywnym (bariery informacyjne).
- Źródłem zmiennych, bez względu na ich charakter, są te same uwarunkowania, tzn. :
  1. Zasoby wewnętrzne (wiedza i umiejętności jednostki).
  2. Przygotowanie (gotowość) wewnętrzne (postawy, opinie, emocje jednostki).
  3. Zasoby zewnętrzne (warunki ekonomiczne, materiał, czas).
  4. Przygotowanie (gotowość) zewnętrzne (regulacje prawne, struktura społeczeństwa, postawy, opinie i emocje powstające w grupie).

[A. Lantz]

Typologie barier informacyjnych

- Ogólne
- Szczegółowe

Typologie ogólne

1. **Bariery obiektywne** – wiążą się z niezależną od użytkownika dostępnością źródeł.
2. **Bariery subiektywne** – przyczyny, które powodują, że użytkownik nie korzysta ze źródeł informacji świadomie lub nieświadomie.

[H. Engelbert]

1. **Makro bariery** – związane z warunkami ekonomicznymi i geopolitycznymi na świecie.
2. **Mikro bariery** – związane z cechami psychologicznymi użytkownika.

[Y. Arad, M. Finkler]

1. **Wewnętrzne** – zależne od osoby użytkownika, jego wiedzy i umiejętności.
2. **Zewnętrzne** – wynikające z otoczenia użytkownika.

[A. Lantz, H. Julien]

1. **Bariery związane z charakterystyką osoby użytkownika** - głównie bariery psychologiczne, edukacyjne.
2. **Bariery interpersonalne** - ujawniają się, jeżeli źródłem informacji jest osoba lub jeżeli kontakt z drugą osobą jest konieczny w celu uzyskania dostępu do źródła informacji.
3. **Bariery środowiskowe** – związane z szerszym otoczeniem użytkownika; mieszczą się tu m.in. bariery ekonomiczne, czyli bezpośrednie koszty finansowe i wartość czasu, jaki trzeba poświęcić na poszukiwanie informacji, bariera odległości geograficznej od źródła informacji oraz bariery kulturowe.
4. **Bariery związane z cechami źródła informacji** – utrudniony dostęp do źródła, brak wiarygodności, aktualności źródła.

[T. D. Wilson]

1. **Społeczne i edukacyjne** – związane z wiedzą użytkowników oraz ich zdolnościami i motywacją do przyswojenia treści; mogą dotyczyć zarówno osób niewykształconych jak i nauczycieli.
  2. **Ekonomiczne** – zawierają element czasu oraz pieniędzy jako warunki dostępu do informacji.
  3. **Fizyczne** – obejmują bariery geograficzne, a także bariery dostępu do źródeł, jakich doświadczają np. inwalidzi.
  4. **Językowe** – związane z nieznanością języków obcych.
- [M. Line, S. Vickers]

1. **Identyfikacja** - identyfikacja źródła na podstawie np. bibliografii, systemów wyszukiwania informacji.
2. **Dostępność** - fizyczny dostęp do źródła lub jego kopii, dostarczenie dokumentu.
3. **Cena** - nie tylko pieniądze, także trud i wysiłek użytkownika związany z uzyskaniem źródła lub korzystaniem z niego.
4. **Koszt** – ponoszony przez dostawcę, związany z finansami i wysiłkiem w pokonywaniu ograniczeń natury politycznej, społecznej i kulturowej.
5. **Rozumienie** - dostępne informacje trudne do wykorzystania z powodu terminologii lub bariery języka obcego.
6. **Akceptacja** - brak akceptacji uzyskanej informacji z powodu braku wiarygodności źródła albo niezgodności informacji z własnymi przekonaniami.

[M. Buckland]

1. **Bariera dostępności** - niezgodność między faktem istnienia informacji a jej niedostępnością dla użytkownika. Pochodnymi od niej są bariery językowe, terminologiczne, przestrzenne.
  2. **Bariera komunikacyjna** - błędy w dokumentowaniu, zniekształcenia streszczeń, błędy tłumaczenia, druku i in.
  3. **Bariery treściowe** - brak nowości, wiarygodność informacji, niedostateczna oryginalność opracowań, powtarzanie się informacji.
  4. **Bariera psychologiczna** – uprzedzenia użytkownika do autora informacji, koncepcji naukowej lub też niechęć do wykorzystywania cudzej informacji w swojej pracy zawodowej.
  5. **Bariera ekonomiczna** - m.in. ograniczona baza materialna: finanse, wyposażenie, kłopoty kadrowe.
- [E. Wedernikowa]

Typologie szczegółowe

1. Bariera polityczno-ideologiczna
  2. Bariera własności
  3. Bariera prawna
  4. Bariera czasu
  5. Bariera efektywności
  6. Bariera finansowa
  7. Bariera terminologiczna
  8. Bariera języków obcych
  9. Bariera zdolności przyswajania (bariera czytania)
  10. Bariera uświadomienia
  11. Bariera rezonansu
  12. Bariera dostępu
  13. Bariery przekazu
- [H. Engelbert]

1. Brak wiedzy, jaka informacja jest potrzebna
2. Brak wiedzy, gdzie znaleźć informację
3. Brak świadomości istnienia źródeł informacji
4. Nieistnienie informacji
5. Brak umiejętności komunikacyjnych
6. Brak pewności siebie
7. Dezaprobata źródła informacji
8. Opóźnienia w otrzymywaniu informacji
9. Otrzymanie informacji nie odpowiadającej potrzebie
10. Rozproszenie informacji (w różnych źródłach)

[R. M. Harris, P. Dewdney]

Bariery w korzystaniu z Internetu

- 1) słaba organizacja dokumentów, spowodowana niewłaściwymi skierowaniami i linkami, utrudniająca ich wyszukiwanie,
  - 2) niewystarczające narzędzia wyszukiwawcze, które nie dają możliwości szybkiego wyszukania dokumentów,
  - 3) nietrwałość dokumentów w Internecie,
  - 4) ogromna ilość aktualnych dokumentów utrudniająca znalezienie oryginalnego źródła.
  - 5) ograniczony dostęp do niektórych dokumentów lub jego brak.
- [D. Ming]

Bariera psychologiczna – „library anxiety”

1. Bariery związane z personelem biblioteki - oznaczają postrzeganie bibliotekarzy jako nieprzystępnych oraz zbyt zajętych, aby udzielać pomocy.
2. Bariery afektywne - wynikają z odczucia studentów, że posiadają oni niewystarczające umiejętności potrzebne do korzystania z biblioteki przy jednoczesnym przekonaniu, że innych studentów ten problem nie dotyczy.
3. Komfort w bibliotece – czyli samopoczucie użytkownika w bibliotece (m.in. wynikające z urządzenia i atmosfery w niej panującej).
4. Wiedza o bibliotece, czyli wiedza o lokalizacji poszczególnych działów, a także miejscu udostępniania różnych materiałów, innymi słowy doświadczenie w korzystaniu z biblioteki.
5. Bariery mechaniczne - wynikają z nieznamomości obsługi urządzeń znajdujących się w bibliotekach, takich jak: komputery, drukarki komputerowe, czytniki mikrofilmów, kserokopiarki, automaty do rozmieniania pieniędzy.

Uniwersalna typologia barier informacyjnych

zgodna z podziałem *zmiennych*
Wilsona

Nadrzędne grupy barier

- I. Bariery związane z użytkownikiem informacji
- II. Bariery interpersonalne
- III. Bariery środowiskowe
- IV. Bariery związane ze źródłami informacji

I. Bariery związane z użytkownikiem informacji

1. Bariera nieświadomości (niewiedza, że istnieje informacja; skłonność do poszukiwania znanej informacji).
2. Bariera braku wiedzy (deficyt wiedzy ogólnej).
3. Bariera terminologiczna.
4. Bariera języków obcych.
5. Niewystarczające przygotowanie do wyszukiwania informacji poprzez tradycyjne źródła (katalogi, bibliografie).
6. Niewystarczające przygotowanie do wyszukiwania informacji poprzez elektroniczne źródła (katalogi komputerowe, Internet).

I. Bariery związane z użytkownikiem informacji (cd.)

7. Opór psychiczny przed korzystaniem z komputerowych baz danych.
8. Opór psychiczny przed proszeniem o pomoc w wyszukiwaniu informacji.
9. Pasywna postawa w poszukiwaniu informacji (brak zaangażowania, przedwczesne przerywanie poszukiwań).
10. Brak systematyczności w poszukiwaniu i przeglądaniu literatury przedmiotu.
11. Brak wystarczającej ilości czasu na poszukiwanie informacji naukowej.
12. Obawa związana z korzystaniem z biblioteki.
13. Inne...

II. Bariery interpersonalne

1. Opory psychiczne użytkowników przed proszeniem o pomoc w wyszukiwaniu informacji.
2. Brak pomocy ze strony osób bezpośrednim lub pośrednim źródłem informacji.

III. Bariery środowiskowe

1. Bariery prawne
2. Bariery finansowe
3. Bariery geograficzne
4. Bariery polityczne
5. Bariery kulturowe

IV. Bariery związane ze źródłami informacji

- a) tworzone przez biblioteki
- b) tworzone przez autorów i wydawców informacji pośredniej i bezpośredniej

IV a) bariery tworzone przez biblioteki

1. Brak źródeł w bibliotece macierzystej (brak tytułów lub niewystarczająca liczba egzemplarzy).
2. Nieprzyjazne regulaminy (udostępnianie prezencyjne, ograniczenia w robieniu odbitek ksero itd.).
3. Niedostateczna reklama źródeł (np. bibliografii, baz danych).
4. Opóźnienia biblioteczne (np. wypożyczenia międzybiblioteczne, błędne ustawienie książek na półce, czasopisma w oprawie itp.).
5. Inne (brak komputerów, niedogodne godziny otwarcia).

IV. b) tworzone przez autorów i wydawców informacji

1. Opóźnienia wydawnicze publikacji.
2. Trudności w dostępie do materiałów niepublikowanych.
3. Nadmiar informacji.
4. Bariera braku informacji.
5. Bariera niższej jakości informacji.
6. Bariera informacji nierelevantnej.
7. Nieprzyjazne narzędzia wyszukiwawcze (trudności z wyszukiwaniem przedmiotowym, problemy techniczne).
8. Dominacja języka angielskiego.
9. Informacja opublikowana w nieznanym źródle (np. mało popularnym czasopiśmie, w czasopiśmie z innej dziedziny wiedzy).

Bariery informacyjne
napotymane przez pracowników
i studentów UWM
- wyniki badań

- Organizacja badań
- Charakterystyka badanej zbiorowości
- Cele badań
- Wyniki i wnioski z badań

Organizacja badań

- *Termin przeprowadzenia badań* – rok akademicki 2003/2004, semestr zimowy;
- *Metoda badań* - badania ankietowe;
- *Grupa respondentów* – pracownicy naukowo-dydaktyczni UWM, L = 172; studenci IV i V roku UWM, L = 724; razem 896 osób (środowisko osób zaangażowanych w pisanie prac naukowych).
- *Narzędzie badawcze* – kwestionariusz ankiety.

Charakterystyka badanej zbiorowości

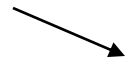
- liczba osób z poszczególnych wydziałów i kierunków studiów

Pracownicy naukowo-dydaktyczni - 172

Wydział Bioinżynierii Zwierząt – 5
Wydział Biologii – 12
Wydział Geodezji i Gospodarki
Przestrzennej – 19
Wydział Humanistyczny – 43
Wydział Kształtowania Środowiska i
Rolnictwa – 15
Wydział Matematyki i Informatyki – 3
Wydział Medycyny Weterynaryjnej – 9
Wydział Nauk Technicznych – 1
Wydział Nauki o Żywności – 10
Wydział Ochrony Środowiska i Rybactwa
– 17
Wydział Pedagogiki – 11
Wydział Prawa i Administracji – 1
Wydział Teologii – 5
Wydział Zarządzania - 21

Studenci - 724

Biologia – 32
Filologia germańska – 31
Filologia polska – 94
Filologia wschodniosłowiańska – 14
Geodezja i kartografia – 14
Gospodarka przestrzenna – 22
Historia – 36
Marketing – 56
Matematyka – 49
Ochrona środowiska – 88
Pedagogika – 60
Politologia – 98
Teologia – 33
Weterynaria - 86

Pracownicy naukowo-dydaktyczni UWM – liczba przedstawicieli w grupach wyodrębnionych ze względu na rodzaj nauk.

Lp	Rodzaj nauk	L
1.	Nauki społeczne	47
2.	Nauki humanistyczne	34
3.	Nauki przyrodnicze	58
4.	Nauki techniczne i matematyka	33
	Pracownicy naukowci UWM	172

Studenci UWM – liczba przedstawicieli w grupach wyodrębnionych ze względu na rodzaj nauk.

L p	Rodzaj nauk	L
1.	Nauki społeczne	214
2.	Nauki humanistyczne	208
3.	Nauki przyrodnicze	206
4.	Nauki techniczne i matematyka	96
	Studenci UWM	724

*Pracownicy naukowo-dydaktyczni UWM
– podział ze względu na płeć, wiek oraz stopień naukowy.*

Pracownicy naukowci UWM L = 172	
Płeć	L
Kobiety	93
Mężczyźni	79
Wiek	L
Do 35 lat	85
36 – 45 lat	41
46 – 55 lat	35
56 – 65 lat	11
66 i pow.	0
Stopień naukowy	L
Magister	63
Doktor	81
Doktor habilitowany	19
Profesor	9

Studenci UWM
– podział ze względu na płeć i rok studiów.

Studenci UWM L = 724	
Płeć	L
Kobiety	549
Mężczyźni	175
Rok	L
IV	388
V	336

Cele badań (1)

- Charakterystyka zjawiska barier informacyjnych w badanym środowisku
  - identyfikacja barier,
  - hierarchizacja,
  - wpływ na wykonywaną pracę,
  - związek zmiennych niezależnych z postrzeganiem barier.

Cele badań (2)

- Znaczenie i dostępność różnych rodzajów źródeł informacji.
- Poziom satysfakcji z dostępu do informacji.
- Samoocena umiejętności potrzebnych do wyszukiwania informacji.
- Czynniki pozytywne w poszukiwaniu informacji.

Wyniki i wnioski z badań

Poziom satysfakcji z dostępu do informacji naukowej

- Ogólny **poziom satysfakcji** ankietowanych z dostępu do informacji naukowej był (2003/2004) **niewysoki**, wśród pracowników wyniósł - **3,17** pkt., a wśród studentów - **2,95** pkt. (w skali 1-5).
- Na oceny wpływ miały zmienne niezależne (wiek, płeć, rodzaj nauk i stopień naukowy).
- W przypadku pracowników naukowych zadowolenie z dostępu wyraźnie rosło wraz z **wiek** ($p < 0,001$) i wyższym **stopniem naukowym** ($p = 0,002$), tzn. najmniej usatysfakcjonowani byli w tym zakresie magistrowie i osoby z pierwszej grupy wiekowej (do 35 lat).
- W odniesieniu do **płci** - nieco bardziej zadowoleni byli mężczyźni, niż kobiety ($p = 0,002$).
- W grupie studentów istotne różnice zaobserwowano w obrębie **rodzaju nauk** ($p < 0,001$), tzn. studenci kierunków technicznych (geodezji, gospodarki przestrzennej) i matematyki zaznaczali wyższe oceny poziomu satysfakcji, niż studenci innych kierunków (humanistycznych, społecznych i przyrodniczych).

*Rozkład ocen dotyczących satysfakcji
z dostępu do informacji - pracownicy naukowcy UWM*

Ocena (w skali 1 - 5)	L	%
Ocena "1 = zdecydowanie nie"	5	2,9
Ocena "2 = raczej nie"	20	11,6
Ocena "3 = w stopniu średnim"	93	54,1
Ocena "4 = raczej tak"	48	27,9
Ocena "5 = zdecydowanie tak"	6	3,5
brak odpowiedzi	0	0
Razem	172	100,0

Rozkład ocen dotyczących satysfakcji z dostępu do informacji - studenci UWM

Ocena (w skali 1 - 5)	L	%
Ocena "1 = zdecydowanie nie"	47	6,5
Ocena "2 = raczej nie"	140	19,3
Ocena "3 = w stopniu średnim"	345	47,7
Ocena "4 = raczej tak"	181	25,0
Ocena "5 = zdecydowanie tak"	10	1,4
brak odpowiedzi	1	0,1
Razem	724	100,0

Znaczenie i dostępność źródeł informacji

- Największe problemy w olsztyńskim środowisku akademickim związane są z **dostępem do źródeł prymarnych** - *czasopism* (według pracowników naukowych), *ksiązek* (w opinii studentów), następnie *materiałów z konferencji i materiałów niepublikowanych*.
- Najważniejszym miejscem zaspokajania **potrzeb informacyjnych** olsztyńskich naukowców są *inne biblioteki krajowe*, następnie *własne zbiory*, dopiero później *zbiory biblioteki macierzystej*.
- Studenci korzystają przede wszystkim z *biblioteki macierzystej*, ale duże znaczenie w zaspokajaniu ich potrzeb mają także *inne biblioteki miejscowe i pozamiejscowe*.
- Celem podróży krajowych są najczęściej biblioteki warszawskie, które odwiedza około 32 % olsztyńskich naukowców oraz ponad 13 % studentów.

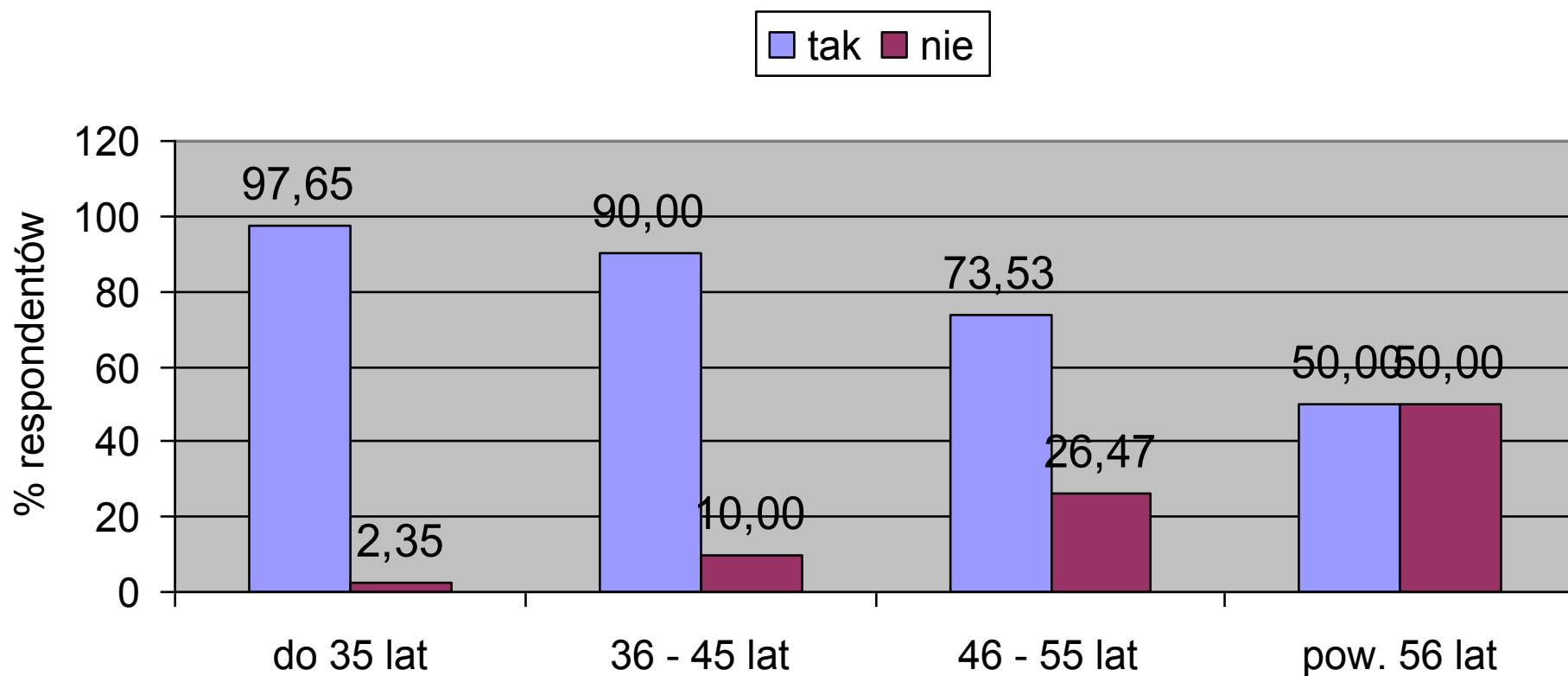

Znaczenie i dostępność źródeł informacji (cd.)

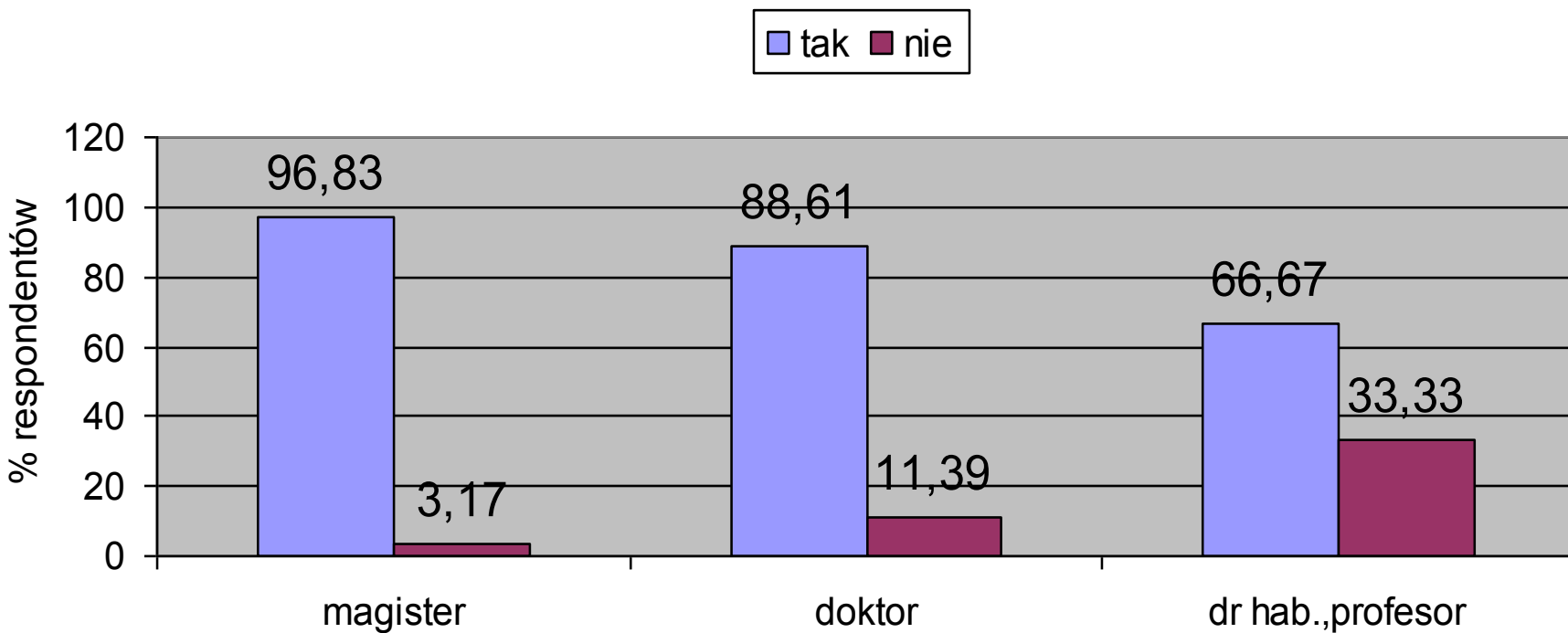
- Ważnym źródłem informacji w obu grupach respondentów jest **Internet**, jednak przede wszystkim jako źródło informacji pochodnej. Najpopularniejszą wyszukiwarką jest **Google** (około 30 % wskazań).
- Tylko co czwarty magistrant (co drugi naukowiec) zagląda na **strony www bibliotek** (najczęściej podawano bazy Biblioteki Narodowej).
- Małą popularnością w badanym środowisku cieszą się **listy dyskusyjne**.
- Na korzystanie z Internetu wpływają - w przypadku pracowników naukowo-dydaktycznych: wiek i stopień naukowy, a w przypadku studentów: płeć, rok studiów i rodzaj nauk.

wykresy

*Wykorzystywanie Internetu przez
pracowników naukowych UWM.
Porównanie pod względem wieku.*

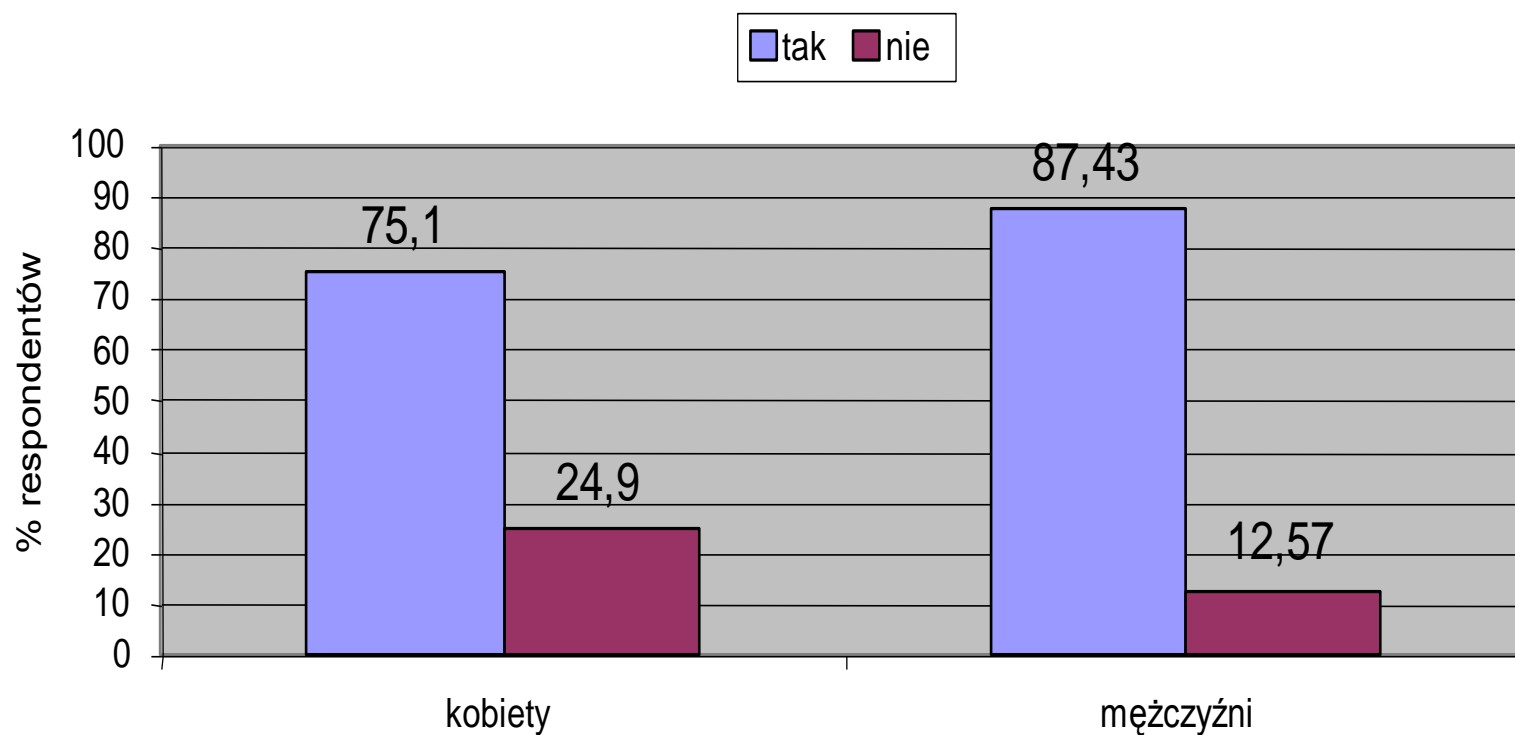

*Wykorzystywanie Internetu
przez pracowników naukowych UWM.
Porównanie pod względem stopnia naukowego.*

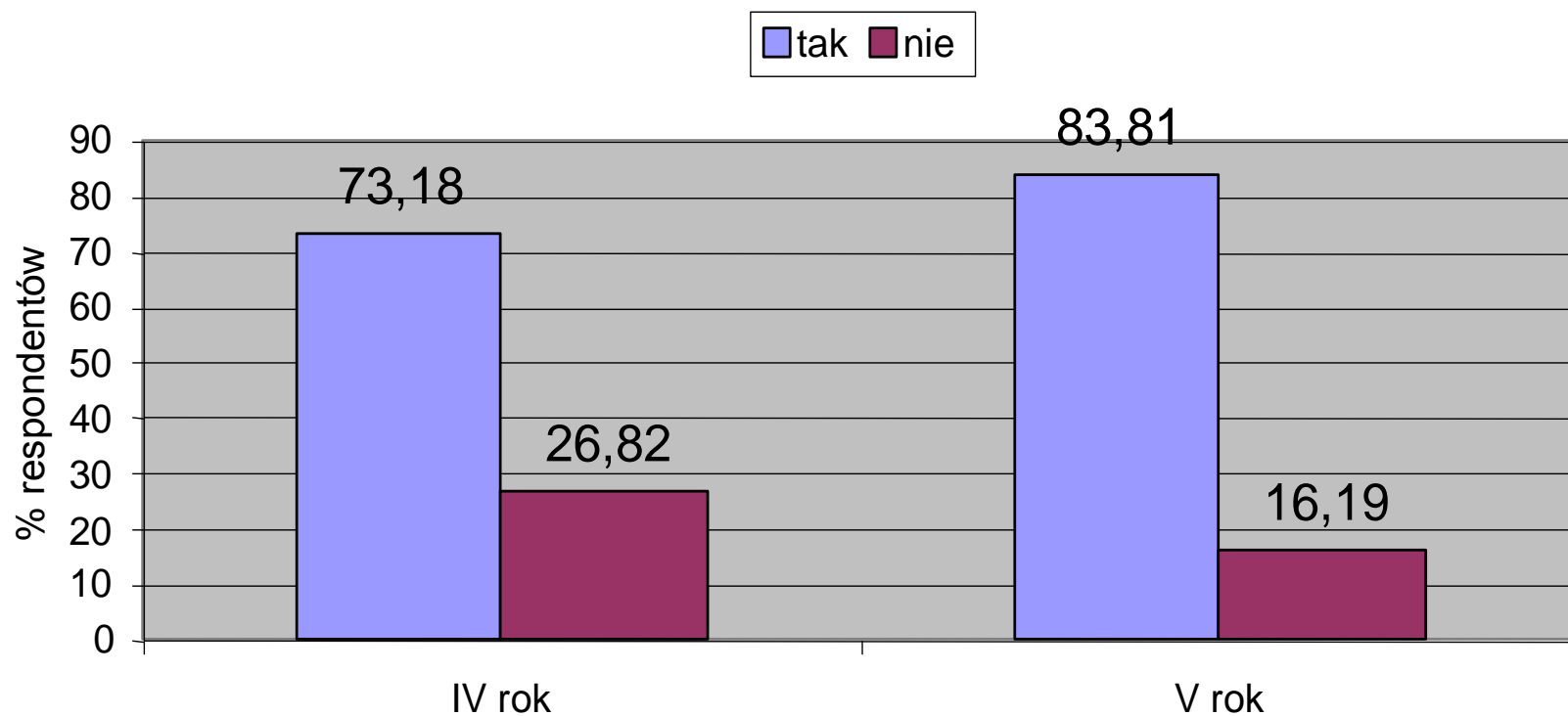

Wykorzystywanie Internetu przez studentów UWM.

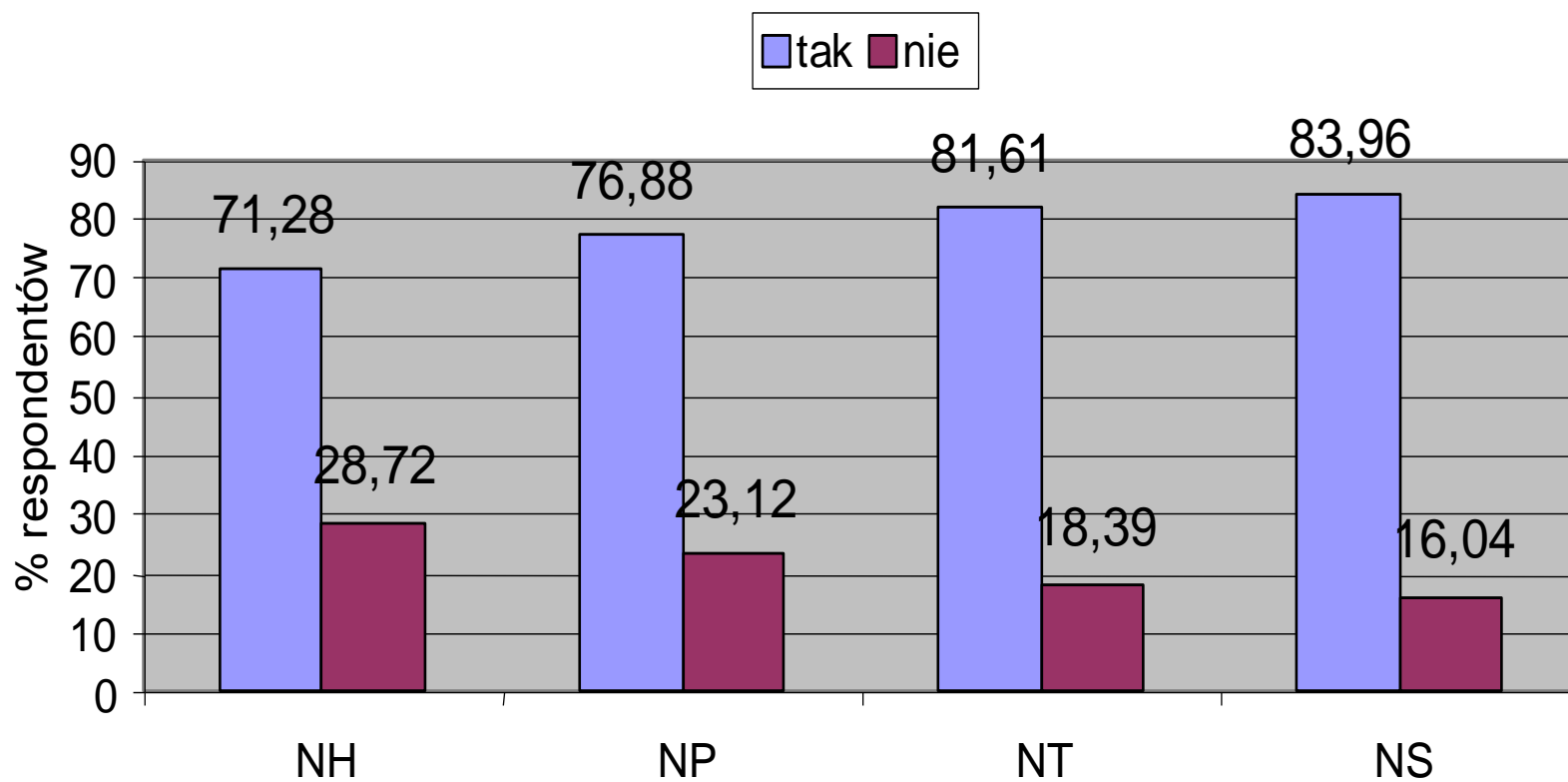
Porównanie pod względem płci.

*Wykorzystywanie Internetu przez studentów UWM.
Porównanie pod względem roku studiów.*

*Wykorzystywanie Internetu przez studentów UWM.
Porównanie pod względem rodzaju nauk.*

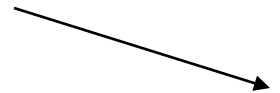

Znaczenie i dostępność źródeł informacji (cd.)

- W grupie studentów nisko oceniono znaczenie **tradycyjnych** źródeł informacji pochodnej, tzn. bibliografii drukowanych, nie korzysta z nich około 80 % studentów.
- Badani pracownicy zasygnalizowali niedostatek osobistego udziału w konferencjach i zjazdach naukowych (**nieformalne kanały komunikowania**), natomiast studenci życzyliby sobie większego udziału w indywidualnych rozmowach z wykładowcami oraz bibliotekarzami.

Bariery informacyjne

- Bariery informacyjne są zjawiskiem powszechnie występującym, doświadczało ich ogółem około 70 % osób zaangażowanych w pisanie prac naukowych, nieco więcej pracowników - 73 %, niż studentów, tj. 67 %.
- Bariery najczęściej napotymane (%) nie są jednocześnie najbardziej uciążliwymi (M).

Bariery informacyjne – średnie oceny grup (pracownicy naukowo-dydaktyczni UWM)

Lp.	Grupa barier	M₁	M₂
I	Bariery związane z użytkownikiem informacji	2,50	82,82
II	Bariery interpersonalne	2,80	80,42
III	Bariery środowiskowe	3,03	71,04
IVa	Bariery związane z bibliotekami	3,46	74,25
IVb	Bariery związane z twórcami informacji	2,83	65,54
IVc	Bariery związane z Internetem	3,00	72,95
	Bariery informacyjne (ogółem)	2,90	73,66

Bariery informacyjne – średnie oceny grup (studenci UWM)

Lp.	Grupa barier	M ₁	M ₂
I	Bariery związane z użytkownikiem informacji	2,89	84,01
II	Bariery interpersonalne	3,03	85,66
III	Bariery środowiskowe	3,30	67,68
IVa	Bariery związane z bibliotekami	3,78	65,30
IVb	Bariery związane z twórcami informacji	2,25	51,90
IVc	Bariery związane z Internetem	3,35	62,06
	Bariery informacyjne (ogółem)	3,21	67,50

Hierarchie barier informacyjnych

Bariery związane z użytkownikiem informacji (pracownicy naukowo-dydaktyczni UWM)

L P	Hierarchia barier według średniej oceny wielkości	M w skali: 1 – 5	L P	Hierarchia barier według częstotliwości doświadczania	% napoty- kającyc h
1.	Brak czasu	3,34	1.	Brak czasu	91,9
2.	Bariera języków obcych	2,81	2.	Bariera języków obcych	86,6
3.	Brak przygotowania – źródła elektroniczne	2,57	3.	Brak przygotowania – źródła elektroniczne	86,6
4.	Brak systematyczności	2,52	4.	Brak systematyczności	86,0
5.	Brak przygotowania – źródła tradycyjne	2,21	5.	Brak przygotowania – źródła tradycyjne	81,4
6.	Pasywna postawa	1,92	6.	Opór psychiczny – bibliotekarz	81,4
7.	Opór psychiczny – bibliotekarz	1,90	7.	Pasywna postawa	78,5
8.	Opór psychiczny – komputer	1,83	8.	Bariera terminologiczna	76,7
9.	Bariera terminologiczna	1,76	9.	Opór psychiczny – komputer	76,2
	Średnia M ₁	2,50		Średnia M ₂	82,82

Bariery związane z użytkownikiem informacji (studenci UWM)

LP	Hierarchia barier według średniej oceny wielkości	M w skali: 1 – 5	LP	Hierarchia barier Według częstotliwości doświadczania	% napoty-kających
1.	Brak czasu	3,39	1.	Opór psychiczny – bibliotekarz	88,3
2.	Bariera języków obcych	3,37	2.	Brak czasu	88,1
3.	Brak przygotowania – źródła elektroniczne	3,28	3.	Brak przygotowania – źródła tradycyjne	87,3
4.	Brak systematyczności	2,78	4.	Opór psychiczny – komputer	84,9
5.	Opór psychiczny – bibliotekarz	2,74	5.	Brak przygotowania – źródła elektroniczne	84,3
6.	Brak przygotowania – źródła tradycyjne	2,66	6.	Opór psychiczny –wykładowca	84,0
7.	Opór psychiczny – komputer	2,61	7.	Brak systematyczności	83,1
8.	Opór psychiczny –wykładowca	2,61	8.	Pasywna postawa	83,1
9.	Bariera terminologiczna	2,59	9.	Bariera języków obcych	79,0
10	Pasywna postawa	2,49	10.	Bariera terminologiczna	78,0
	Średnia M ₁	2,89		Średnia M ₂	84,01

Bariery interpersonalne

(pracownicy naukowo-dydaktyczni UWM)

LP	Hierarchia barier według średniej oceny wielkości	M w skali: 1 – 5	LP	Hierarchia barier Według częstotliwości doświadczania	% napoty-kających
1.	Brak pomocy innych pracowników	2,93	1.	Brak pomocy innych pracowników	81,4
2.	Brak bibliotekarza dziedzinowego	2,72	2.	Brak pomocy bibliotekarza	80,2
3.	Brak pomocy bibliotekarza	2,63	3.	Brak bibliotekarza dziedzinowego	79,7
	Średnia M ₁	2,80		Średnia M ₂	80,42

Bariery interpersonalne (studenci UWM)

LP	Hierarchia barier według średniej oceny wielkości	M w skali: 1 – 5	LP	Hierarchia barier Według częstotliwości doświadczania	% napoty - kających
1.	Brak pomocy bibliotekarza	3,31	1.	Brak pomocy bibliotekarza	88,0
2.	Brak bibliotekarza dziedzinowego	3,29	2.	Brak pomocy wykładowcy	87,8
3.	Brak pomocy wykładowcy	3,20	3.	Brak pomocy kolegów	85,2
4.	Brak pomocy kolegów	2,31	4.	Brak bibliotekarza dziedzinowego	81,6
	Średnia M ₁	3,03		Średnia M ₂	85,66

Bariery środowiskowe

(pracownicy naukowo-dydaktyczni UWM)

LP	Hierarchia barier według średniej oceny wielkości	M w skali: 1 – 5	LP	Hierarchia barier według częstotliwości doświadczania	% napoty-kających
1.	Bariery finansowe	4,08	1.	Bariery finansowe	90,7
2.	Bariery geograficzne	3,34	2.	Bariery geograficzne	76,2
3.	Bariery prawne	2,43	3.	Bariery prawne	72,1
4.	Bariery polityczne	1,49	4.	Bariery polityczne	59,9
5.	Bariery kulturowe	1,49	5.	Bariery kulturowe	56,4
	Średnia M ₁	3,03		Średnia M ₂	71,04

Bariery środowiskowe (studenci UWM)

LP	Hierarchia barier według średniej oceny wielkości	M w skali: 1 – 5	LP	Hierarchia barier Według częstotliwości doświadczania	% napoty- kają- cych
1.	Bariery finansowe	4,44	1.	Bariery finansowe	91,4
2.	Bariery geograficzne	3,29	2.	Bariery geograficzne	72,8
3.	Bariery prawne	2,86	3.	Bariery prawne	65,6
4.	Bariery polityczne	1,75	4.	Bariery polityczne	55,8
5.	Bariery kulturowe	1,64	5.	Bariery kulturowe	52,8
	Średnia M ₁	3,30		Średnia M ₂	67,68

Bariery związane z bibliotekami (pracownicy naukowo-dydaktyczni UWM)

LP	Hierarchia barier według średniej oceny wielkości	M w skali: 1 – 5	L P	Hierarchia barier według częstotliwości doświadczania	% napoty- kających
1.	Brak źródeł w bibliotece UWM	4,23	1.	Brak źródeł w bibliotece UWM	95,9
2.	Brak źródeł w bibliotekach miejscowych	3,70	2.	Nieprzyjazne regulaminy	86,6
3.	Brak źródeł w bibliotekach krajowych	3,66	3.	Niedogodne godziny otwarcia	80,8
4.	Opóźnienia międzybiblioteczne	3,56	4.	Brak źródeł w bibliotekach miejscowych	73,8
5.	Wypożyczony tytuł	3,55	5.	Wypożyczony tytuł	73,8
6.	Nieprzyjazne regulaminy	3,42	6.	Niedostateczna reklama źródeł	69,2
7.	Niedostateczna reklama źródeł	3,02	7.	Opóźnienia międzybiblioteczne	65,1
8.	Opóźnienia biblioteczne	2,66	8.	Opóźnienia biblioteczne	62,2
9.	Niedogodne godziny otwarcia	2,61	9.	Brak źródeł w bibliotekach krajowych	60,5
	Średnia M_1	3,46		Średnia M_2	74,25

Bariery związane z bibliotekami

(studenci UWM)

LP	Hierarchia barier według średniej oceny wielkości	M w skali: 1 – 5	LP	Hierarchia barier według częstotliwości doświadczania	% napoty-kających
1.	Wypożyczony tytuł	4,45	1.	Brak źródeł w bibliotece UWM	93,6
2.	Nieprzyjazne regulaminy	4,35	2.	Nieprzyjazne regulaminy	89,9
3.	Brak źródeł w bibliotece UWM	4,12	3.	Wypożyczony tytuł	89,0
4.	Brak źródeł w bibliotekach miejscowych	3,95	4.	Niedogodne godziny otwarcia	83,6
5.	Opóźnienia międzybiblioteczne	3,47	5.	Brak źródeł w bibliotekach miejscowych	74,6
6.	Brak źródeł w bibliotekach krajowych	3,24	6.	Opóźnienia biblioteczne	62,3
7.	Opóźnienia biblioteczne	3,20	7.	Niedostateczna reklama źródeł	39,8
8.	Niedostateczna reklama źródeł	3,00	8.	Brak źródeł w bibliotekach krajowych	27,5
9.	Niedogodne godziny otwarcia	2,75	9.	Opóźnienia międzybiblioteczne	26,2
	Średnia M_1	3,78		Średnia M_2	65,30

Bariery związane z twórcami informacji (pracownicy naukowo-dydaktyczni UWM)

LP	Hierarchia barier według średniej oceny wielkości	M w skali: 1 – 5	LP	Hierarchia barier według częstotliwości doświadczania	% napotykających
1.	Opóźnienia wydawnicze publikacji	3,53	1.	Dominacja języka angielskiego w nauce	83,1
2.	Trudny dostęp do tematów prac	3,19	2.	Trudny dostęp do tematów prac	75,0
3.	Brak informacji na dany temat	3,01	3.	Nadmiar informacji drukowanej	74,4
4.	Trudny dostęp do materiałów niepublikowanych	3,00	4.	Brak informacji na dany temat	71,5
5.	Dominacja języka angielskiego w nauce	2,70	5.	Trudny dostęp do materiałów niepublikowanych	70,9
6.	Publikacja w nieznanym źródle	2,49	6.	Niższa jakość informacji drukowanej	65,7
7.	Informacja nierelevantna	2,45	7.	Opóźnienia wydawnicze publikacji	64,5
8.	Nadmiar informacji drukowanej	2,40	8.	Publikacja w nieznanym źródle	64,0
9.	Niższa jakość informacji drukowanej	2,34	9.	Nieprzyjazne katalogi komputerowe	64,0
10.	Nieprzyjazne katalogi komputerowe	2,16	10.	Informacja nierelevantna	61,6
11.	Nieprzyjazne bazy na CD-ROM	2,13	11.	Nieprzyjazne bazy na CD-ROM	25,6
	Średnia M ₁	2,83		Średnia M ₂	65,54

Bariery związane z twórcami informacji (studenci UWM)

LP	Hierarchia barier według średniej oceny wielkości	M w skali: 1 – 5	LP	Hierarchia barier według częstotliwości doświadczenia	% napoty- kających
1.	Brak informacji na dany temat	3,89	1.	Dominacja języka angielskiego w nauce	69,3
2.	Trudny dostęp do tematów prac	3,55	2.	Nieprzyjazne katalogi komputerowe	64,1
3.	Niższa jakość informacji drukowanej	3,34	3.	Niższa jakość informacji drukowanej	59,7
4.	Informacja nierelevantna	3,32	4.	Brak informacji na dany temat	59,5
5.	Trudny dostęp do materiałów niepublikowanych	3,24	5.	Nadmiar informacji drukowanej	56,6
6.	Nieprzyjazne katalogi komputerowe	3,14	6.	Publikacja w nieznanym źródle	56,4
7.	Publikacja w nieznanym źródle	3,07	7.	Informacja nierelevantna	55,8
8.	Dominacja języka angielskiego w nauce	3,05	8.	Trudny dostęp do materiałów niepublikowanych	51,8
9.	Opóźnienia wydawnicze publikacji	2,98	9.	Trudny dostęp do tematów prac	51,4
10.	Nieprzyjazne bazy na CD-ROM	2,56	10.	Opóźnienia wydawnicze publikacji	31,4
11.	Nadmiar informacji drukowanej	2,37	11.	Nieprzyjazne bazy na CD-ROM	14,9
	Średnia M ₁	2,25		Średnia M ₂	51,90

Bariery związane z korzystaniem z Internetu (pracownicy naukowo-dydaktyczni UWM)

LP	Hierarchia barier według średniej oceny wielkości	M w skali: 1 – 5	LP	Hierarchia barier Według częstotliwości doświadczania	% Napotykających
1.	Problemy techniczne	3,57	1.	Nadmiar informacji	82,0
2.	Brak informacji	3,26	2.	Dominacja języka angielskiego	80,2
3.	Niższa jakość informacji	3,18	3.	Problemy techniczne	75,0
4.	Niedoskonałość wyszukiwarek	3,08	4.	Niższa jakość informacji	74,4
5.	Informacja nierelevantna	2,83	5.	Brak informacji	72,7
6.	Nietrwałość dokumentów	2,82	6.	Niedoskonałość wyszukiwarek	71,5
7.	Nadmiar informacji	2,80	7.	Informacja nierelevantna	69,8
8.	Koszty połączeń	2,61	8.	Koszty połączeń	66,9
9.	Dominacja języka angielskiego	2,45	9.	Nietrwałość dokumentów	64,0
	Średnia M ₁	3,00		Średnia M ₂	72,95

Bariery związane z korzystaniem z Internetu (studenci UWM)

LP	Hierarchia barier według średniej oceny wielkości	M w skali: 1 – 5	LP	Hierarchia barier według częstotliwości doświadczania	% napoty- kających
1.	Problemy techniczne	3,86	1.	Nadmiar informacji	68,9
2.	Koszty połączeń	3,59	2.	Problemy techniczne	66,4
3.	Niższa jakość informacji	3,54	3.	Koszty połączeń	66,2
4.	Brak informacji	3,39	4.	Dominacja języka angielskiego	64,8
5.	Informacja nierelevantna	3,37	5.	Brak informacji	63,5
6.	Niedoskonałość wyszukiwarek	3,27	6.	Niższa jakość informacji	62,6
7.	Dominacja języka angielskiego	3,05	7.	Niedoskonałość wyszukiwarek	59,4
8.	Nadmiar informacji	2,95	8.	Informacja nierelevantna	59,1
9.	Nietrwałość dokumentów	2,82	9.	Nietrwałość dokumentów	47,2
	Średnia M ₁	3,35		Średnia M ₂	62,06

Zbiorcza hierarchia barier informacyjnych (pracownicy naukowo-dydaktyczni UWM)

Lp.	Rodzaj bariery informacyjnej	M
1	Brak źródeł w bibliotece UWM	4,23
2	Bariery finansowe	4,08
3	Brak źródeł w innych bibliotekach miejscowych	3,70
4	Brak źródeł w bibliotekach krajowych	3,66
5	Problemy techniczne/sprzętowe	3,57
6	Opóźnienia międzybiblioteczne	3,56
7	Wypożyczony tytuł (dot.biblioteki macierzystej)	3,55
8	Opóźnienia wydawnicze publikacji	3,53
9	Nieprzyjazne regulaminy w bibliotekach	3,42
10	Brak czasu na poszukiwanie informacji	3,34
11	Bariery geograficzne	3,34
12	Brak informacji w Internecie	3,26
13	Utrudniony dostęp do informacji o tematach dysertacji naukowych	3,19
14	Niższa jakość informacji w Internecie	3,18
15	Niedoskonałość wyszukiwarek internetowych	3,08
16	Niedostateczna reklama źródeł w bibliotekach	3,02
17	Brak informacji na dany temat	3,01
18	Trudny dostęp do materiałów niepublikowanych	3,00

19	Brak pomocy w poszukiwaniu informacji ze strony innych pracowników nauk.	2,93
20	Informacja nierelevantna w Internecie	2,83
21	Nietrwałość dokumentów w Internecie	2,82
22	Bariera języków obcych	2,81
23	Nadmiar informacji w Internecie	2,80
24	Brak bibliotekarza dziedzinowego	2,72
25	Dominacja języka angielskiego w nauce	2,70
26	Opóźnienia biblioteczne	2,66
27	Brak pomocy w poszukiwaniu informacji ze strony bibliotekarza	2,63
28	Niedogodne godziny otwarcia bibliotek	2,61
29	Koszty połączeń (Internet)	2,61
30	Brak przygotowania do wyszukiwania informacji poprzez źródła elektroniczne	2,57
31	Brak systematyczności w przeglądaniu literatury przedmiotu	2,52
32	Publikacja w nieznanym źródle	2,49
33	Informacja nierelevantna	2,45
34	Dominacja angielskiego w Internecie	2,45
35	Bariery prawne	2,43
36	Nadmiar informacji drukowanej	2,40
37	Niższa jakość informacji drukowanej	2,34
38	Brak przygotowania do wyszukiwania informacji poprzez źródła tradycyjne	2,22
39	Nieprzyjazne katalogi komputerowe	2,16
40	Nieprzyjazne bazy na CD-ROM	2,13
41	Pasywna postawa w poszukiwaniu informacji	1,92
42	Opór psychiczny przed proszeniem bibliotekarza o pomoc	1,90
43	Opór psychiczny przed korzystaniem z komputera	1,83
44	Bariera terminologiczna	1,76
45	Bariery polityczne	1,49
46	Bariery kulturowe	1,49

Zbiorcza hierarchia barier informacyjnych (studenci UWM)

Lp.	Rodzaj bariery informacyjnej	M
1	Wypożyczony tytuł (dot. biblioteki macierzystej)	4,45
2	Bariery finansowe	4,44
3	Nieprzyjazne regulaminy	4,35
4	Brak źródeł w bibliotece UWM	4,12
5	Brak źródeł w bibliotekach miejscowych	3,95
6	Brak informacji na dany temat	3,89
7	Problemy techniczne/sprzętowe	3,86
8	Koszty połączeń internetowych	3,59
9	Utrudniony dostęp do informacji o tematach dysertacji naukowych	3,55
10	Niższa jakość informacji w Internecie	3,54
11	Opóźnienia międzybiblioteczne	3,47
12	Brak czasu na poszukiwanie informacji	3,39
13	Brak informacji w Internecie	3,39
14	Bariera języków obcych	3,37
15	Informacja nierelevantna w Internecie	3,37
16	Niższa jakość informacji drukowanej	3,34
17	Brak pomocy w poszukiwaniu informacji ze strony bibliotekarza	3,31
18	Informacja nierelevantna	3,31
19	Brak bibliotekarza dziedzinowego	3,29
20	Bariery geograficzne	3,29
21	Brak przygotowania do wyszukiwania informacji poprzez źródła elektroniczne	3,28
22	Niedoskonałość wyszukiwarek internetowych	3,27

23	Brak źródeł w bibliotekach krajowych	3,24
24	Trudny dostęp do materiałów niepublikowanych	3,24
25	Brak pomocy w poszukiwaniu informacji ze strony wykładowcy	3,20
26	Opóźnienia biblioteczne	3,20
27	Nieprzyjazne katalogi komputerowe	3,14
28	Publikacja w nieznanym źródle	3,07
29	Dominacja języka angielskiego w nauce	3,05
30	Dominacja języka angielskiego w Internecie	3,05
31	Niedostateczna reklama źródeł w bibliotekach	3,00
32	Opóźnienia wydawnicze publikacji	2,98
33	Nadmiar informacji w Internecie	2,95
34	Bariery prawne	2,86
35	Nietrwałość dokumentów w Internecie	2,82
36	Brak systematyczności w przeglądaniu literatury przedmiotu	2,78
37	Niedogodne godziny otwarcia	2,75
38	Opór psychiczny przed proszeniem bibliotekarza o pomoc	2,74
39	Brak przygotowania do wyszukiwania informacji poprzez źródła tradycyjne	2,66
40	Opór psychiczny przed proszeniem wykładowcy o pomoc	2,61
41	Opór psychiczny przed korzystaniem z komputera	2,61
42	Bariera terminologiczna	2,59
43	Nieprzyjazne bazy na CD-ROM	2,56
44	Pasywna postawa w poszukiwaniu informacji	2,49
45	Nadmiar informacji drukowanej	2,37
46	Brak pomocy w poszukiwaniu informacji ze strony kolegów	2,31
47	Bariery polityczne	1,75
48	Bariery kulturowe	1,64

Wpływ zmiennych niezależnych

na postrzeganie barier
informacyjnych

Płeć

- Pod względem płci - bariery informacyjne są większym problemem dla kobiet, niż mężczyzn, potwierdziły to wyniki w obu grupach respondentów ($p < 0,001$).
- Ta zmienna najczęściej różnicowała odpowiedzi, szczególnie w grupie studentów, gdzie zaobserwowano istotne statystycznie różnice w odniesieniu do 37 z 48 typów przeszkód, z czego aż 21 różnic było bardzo istotnych ($p < 0,001$).
- Wśród pracowników różnice dotyczyły 14 przeszkód, w 3 wypadkach były bardzo istotne ($p < 0,001$), wiązały się z barierami interpersonalnymi oraz tworzonymi przez biblioteki.

Rodzaj nauk

- Wśród pracowników bariery informacyjne są bardziej uciążliwe - w naukach humanistycznych i społecznych, niż przyrodniczych i technicznych ($p = 0,001$).
- Różnice dotyczą przede wszystkim postrzegania barier związanych z użytkownikiem, interpersonalnych, związanych z twórcami informacji oraz z Internetem.
- W przypadku studentów - bariery informacyjne są najmniej uciążliwe w naukach technicznych, w pozostałych zaś odczuwane na podobnym poziomie ($p = 0,026$), choć różnice w ocenach nie są tak wyraźne, jak w grupie naukowców. Dotyczą oceny barier interpersonalnych, związanych z bibliotekami oraz z Internetem.

Stopień naukowy

- Pod względem stopnia naukowego pracowników zależność jest liniowa, tj. im wyższy stopień tym niższe oceny wielkości barier ($p = 0,025$).
- Zależność ta odnosi się do następujących grup barier: interpersonalnych, związanych z bibliotekami oraz związanych z korzystaniem z Internetu.

Stopień naukowy (cd.)

- W środowisku osób zaangażowanych w pisanie prac naukowych zjawisko barier informacyjnych jest najbardziej uciążliwe dla na etapie pisania pracy magisterskiej oraz doktorskiej, po habilitacji jego znaczenie wyraźnie spada.
- Od tej reguły istnieją pewne wyjątki, dotyczą one niektórych typów barier, np. oporów psychicznych przed korzystaniem z komputerowych baz danych. Zależność z wiekiem jest tu niemal liniowa, tzn. im starszy pracownik, tym odczuwa większe opory przed komputerem ($p = 0,002$). Najstarsi pracownicy najbardziej odczuwają też niewystarczające przygotowanie do korzystania z informacji elektronicznej ($p = 0,125$).

Rok studiów

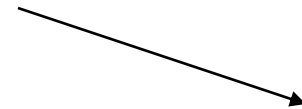
- Rok studiów różnicował odpowiedzi studentów nieznacznie, szczególnie w odniesieniu do barier związanych z użytkownikiem, interpersonalnych oraz związanych z bibliotekami.
- Ogółem bariery są nieco większym problemem dla studentów V niż IV roku ($p = 0,008$).

Wiek

- W przypadku wieku kadry naukowej, średnie oceny wielkości barier najbardziej różniły się pomiędzy grupą najmłodszych (do 35 lat) i najstarszych pracowników (pow. 56 lat).
- Są największym problemem wśród początkujących pracowników nauki i najmniejszym dla naukowców z największym doświadczeniem ($p = 0,041$). Wskazują na to nie tylko średnie oceny barier, ale także liczba osób doświadczających trudności w danej grupie wiekowej ($p = 0,003$) - jest ich najmniej wśród seniorów (około 54 %), a najwięcej w grupie od 36 do 45 lat (blisko 80 %) i do 35 lat (76 %).
- Różnice w średnich ocenach zaznaczyły się szczególnie w odniesieniu do barier interpersonalnych, związanych z bibliotekami i z Internetem.

Samocena umiejętności efektywnego poszukiwania informacji

- **Samocena** umiejętności potrzebnych do efektywnego poszukiwania informacji w przypadku pracowników naukowych wyniosła – 3,55 pkt., natomiast u studentów – 3,35 pkt. (niezbyt wysokie jak na osoby zaangażowane w pisanie prac naukowych).

*Ocena własnych umiejętności
potrzebnych do efektywnego wyszukiwania informacji
według pracowników UWM*

Ocena umiejętności	L	%
Bardzo nisko	0	0
Raczej nisko	4	2,3
W stopniu średnim	80	46,5
Raczej wysoko	78	45,3
Bardzo wysoko	10	5,8
Razem	172	100,0

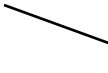
*Ocena własnych umiejętności
potrzebnych do efektywnego wyszukiwania informacji
według studentów UWM*

Ocena umiejętności	L	%
Bardzo nisko	4	0,5
Raczej nisko	36	5,0
W stopniu średnim	413	57,1
Raczej wysoko	231	31,9
Bardzo wysoko	31	4,3
Brak odpowiedzi	9	1,2
Razem	724	100,0

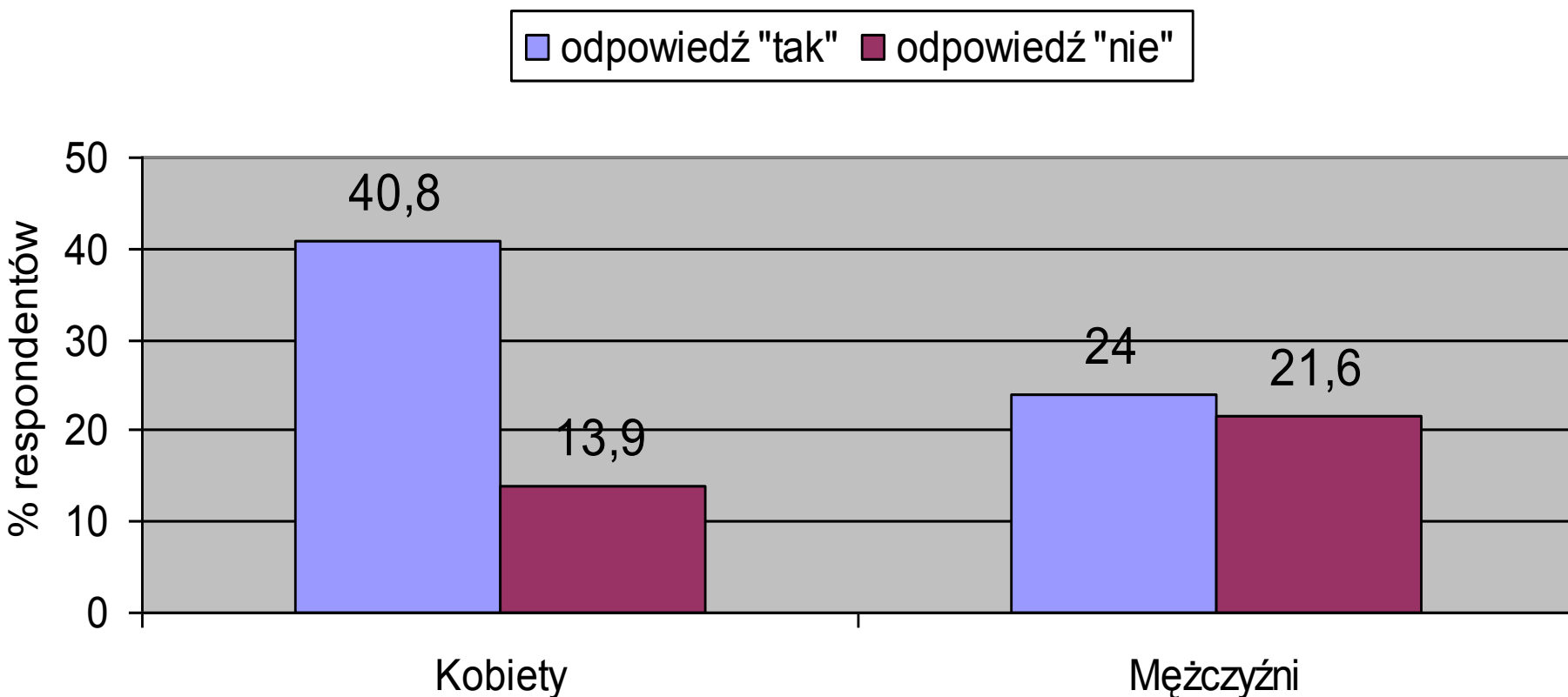
Samooceńa umiejętności efektywnego poszukiwania informacji (cd.)

- W przypadku pracowników żadna ze zmiennych nie miała wpływu na wybierane odpowiedzi.
- Wśród studentów stwierdzono związek samooceny z **płcią** i **rodzajem** studiowanych **nauk** - swoje umiejętności wyżej oceniali mężczyźni, niż kobiety oraz studenci nauk technicznych, niż humanistycznych, społecznych, czy przyrodniczych.
- W całym środowisku akademickim stwierdzono ujemną korelację między oceną własnych umiejętności i ocenami wielkości barier wynikających z charakterystyki użytkownika, tzn. **im wyższa samoocena tym mniejsze znaczenie barier związanych z osobą użytkownika** (pracownicy: $p = 0,007$, studenci: $p < 0,001$).

Samooceńa umiejętności efektywnego poszukiwania informacji (cd.)

- Samooceńa studentów związana była z postrzeganiem (korelacja ujemna) barier interpersonalnych, związanych z twórcami informacji i z korzystaniem z Internetu ($p < 0,005$) oraz ze średnią obliczoną z ocen wszystkich 48 rodzajów barier ($p < 0,001$).
  - Stwierdzono istotną korelację (dodatnią) samooceny z ocenami dostępu do źródeł elektronicznych, tj. do baz pełnotekstowych, abstraktowych, stron www bibliotek i do innych zasobów Internetu. **Im wyższa samooceńa tym wyższe oceny łatwości dostępu do źródeł elektronicznych** (pracownicy: $p = 0,014$, studenci: $p = 0,005$).
  - Analogiczną korelację stwierdzono wśród pracowników w odniesieniu do ocen dostępu do bibliografii i katalogów bibliotecznych, a wśród studentów w odniesieniu do ogólnej oceny satysfakcji z dostępu do potrzebnej w toku studiów informacji.
-

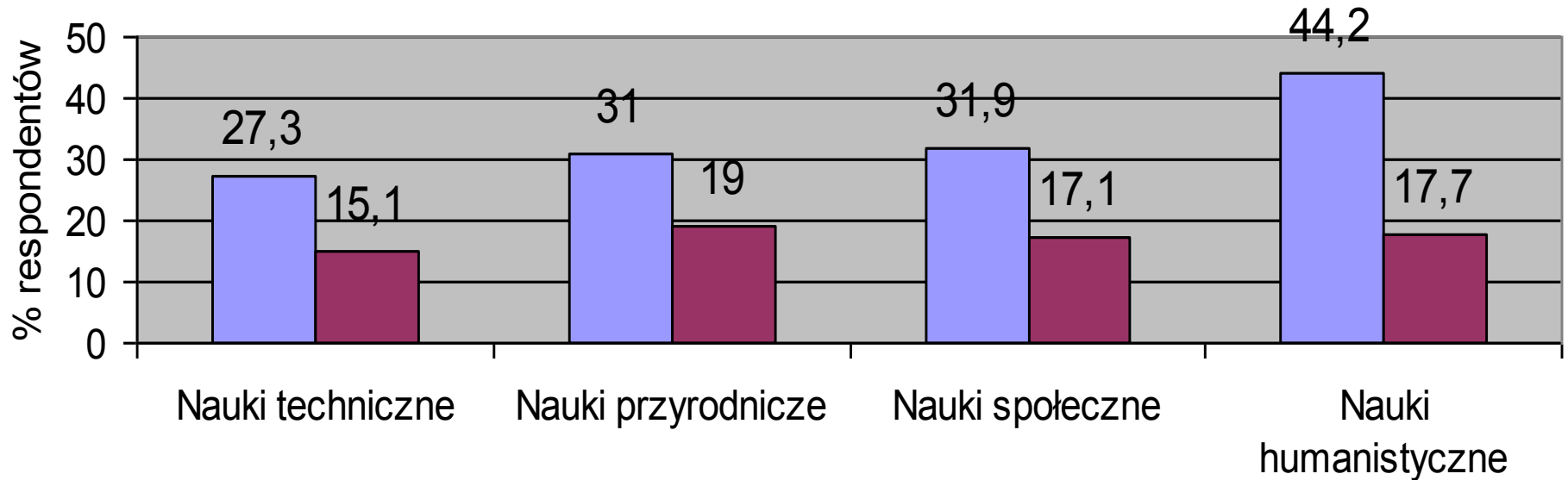
Zainteresowanie ewentualnym szkoleniem w zakresie efektywnego wyszukiwania informacji elektronicznej wśród pracowników naukowych UWM. Porównanie pod względem płci.

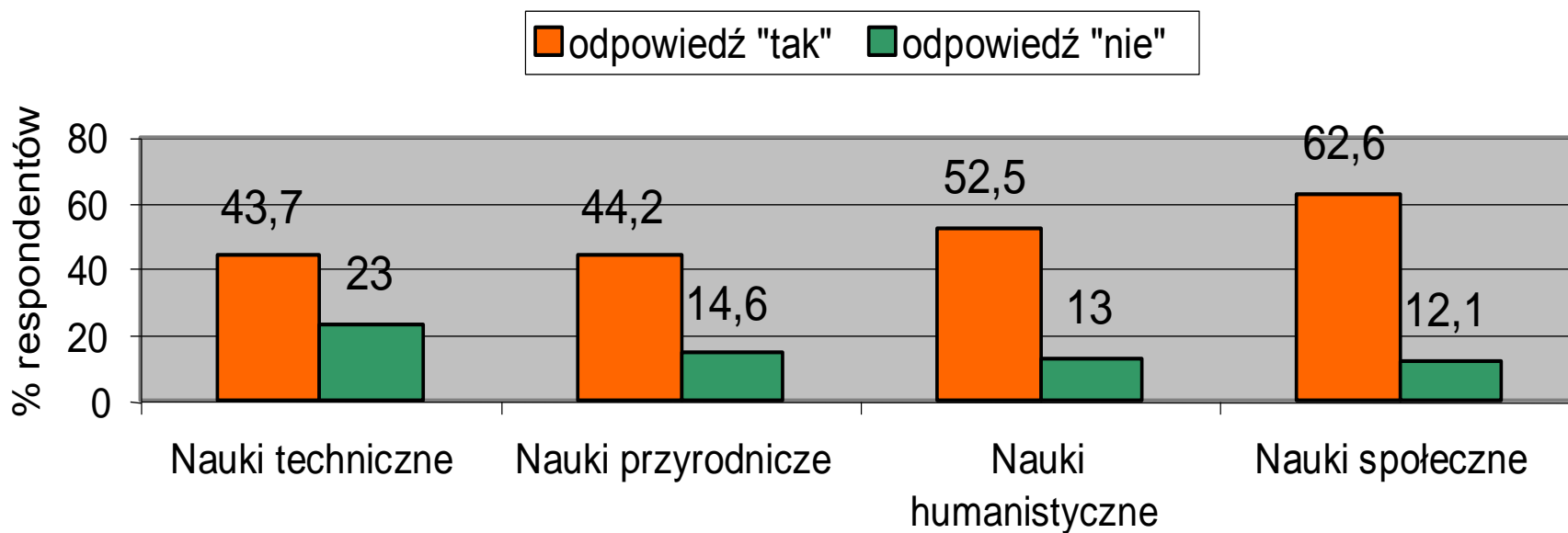
Zainteresowanie ewentualnym szkoleniem w zakresie efektywnego wyszukiwania informacji elektronicznej wśród pracowników naukowych UWM. Porównanie pod względem rodzaju nauk.

■ odpowiedź "tak" ■ odpowiedź "nie"

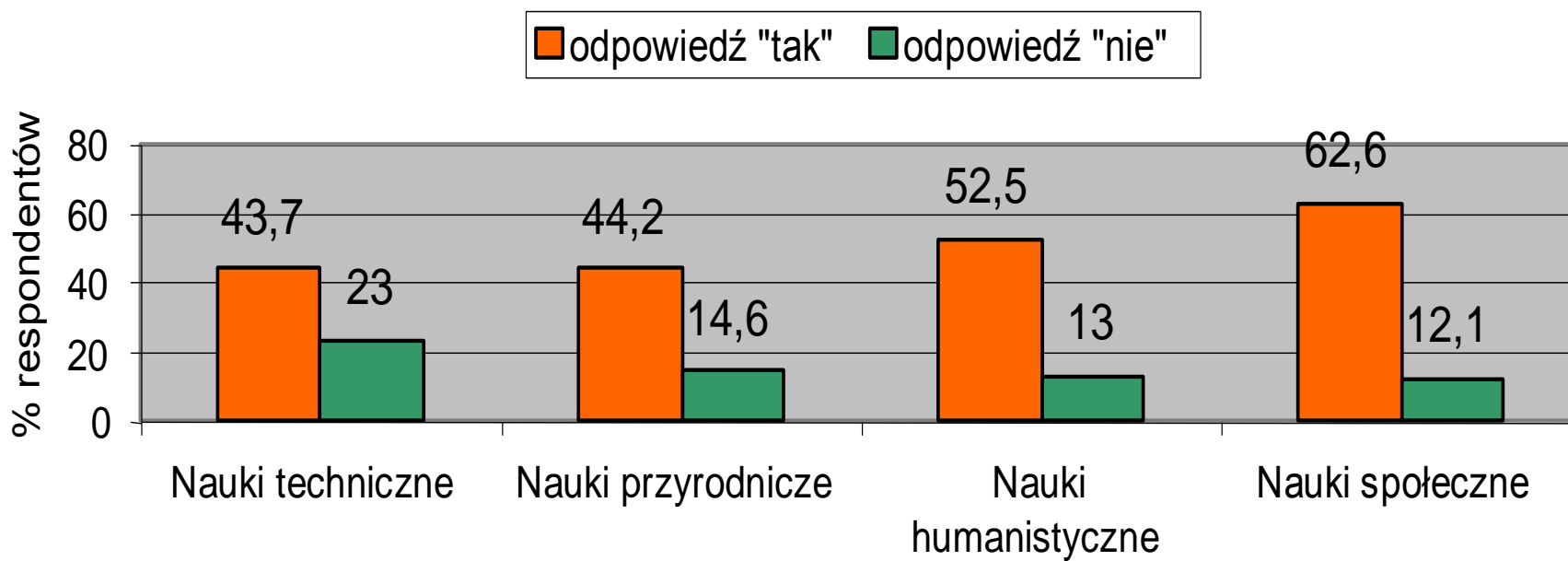

*Zainteresowanie ewentualnym szkoleniem w
zakresie efektywnego wyszukiwania informacji elektronicznej
wśród studentów UWM.*

Porównanie pod względem rodzaju nauk.

*Zainteresowanie ewentualnym szkoleniem w
zakresie efektywnego wyszukiwania informacji elektronicznej
wśród studentów UWM.
Porównanie pod względem rodzaju nauk.*

Skutki barier informacyjnych według pracowników naukowo-dydaktycznych UWM

Lp	Skutki barier informacyjnych	L	%
1	opóźnienie wykonania pracy	116	67,45
2	niższa wartość pracy	66	38,37
3	straty wysiłku/czasu	120	69,76
4	dublowanie prac	18	10,47
5	inne skutki	7	4,06
6	nie mają wpływu	9	5,23
7	nie wiem	0	0,00

Skutki barier informacyjnych według studentów UWM

Lp.	Skutki barier informacyjnych	L	%
1	opóźnienie wykonania pracy	421	58,14
2	niższa wartość pracy	437	60,36
3	straty wysiłku/czasu	424	58,56
4	dublowanie prac	104	14,36
5	inne skutki	51	7,05
6	nie mają wpływu	30	4,14
7	nie wiem	27	3,37

Lp	Czynniki ułatwiające poszukiwanie i korzystanie z informacji naukowej (pracownicy naukowi UWM)	M
1	własna aktywna postawa w poszukiwaniu informacji	4,54
2	własne umiejętności efektywnego korzystania z informacji elektronicznej	4,40
3	dobrze zaopatrzenie biblioteki macierzystej	4,38
4	dobra znajomość języka angielskiego	4,37
5	wysoka jakość informacji, jej wiarygodność i rzetelność	4,30
6	systematyczność w przeglądaniu literatury przedmiotu	4,29
7	udoskonalanie zautomatyzowanych narzędzi wyszukiwania informacji	4,15
8	poświęcanie wystarczającej ilości czasu na poszukiwanie informacji	4,13
9	sprawność wypożyczeń międzybibliotecznych	4,10
10	większa ilość informacji z danej specjalności	4,08
11	otrzymywanie informacji relewantnej	3,99
12	centralna baza tematów dysertacji naukowych	3,94
13	wystarczające środki finansowe potrzebne do zdobycia informacji	3,93
14	przyjazne regulaminy w bibliotekach	3,70
15	łatwiejszy dostęp do materiałów niepublikowanych	3,68
16	brak opóźnień wydawniczych publikacji	3,62
17	zapanowanie nad „zalewem” informacji naukowej	3,47
18	bliskość (odległość geogr.) innych dużych ośrodków/bibliotek naukowych	3,42
19	dobra reklama źródeł informacji w bibliotekach	3,38
20	pomoc innych osób w poszukiwaniu informacji	3,19
21	brak ograniczeń prawnych w dostępie do informacji	3,09

Lp	Czynniki ułatwiające poszukiwanie i korzystanie z informacji naukowej (studenci UWM)	M
1	dobrze zaopatrzenie biblioteki macierzystej	4,66
2	własna aktywna postawa w poszukiwaniu informacji	4,49
3	większa ilość informacji z danej specjalności	4,46
4	wysoka jakość informacji, jej wiarygodność i rzetelność	4,45
5	własne umiejętności efektywnego korzystania z informacji elektronicznej	4,37
6	otrzymywanie informacji relewantnej	4,28
7	udoskonalanie zautomatyzowanych narzędzi wyszukiwania informacji	4,17
8	poświęcanie wystarczającej ilości czasu na poszukiwanie informacji	4,00
9	wystarczające środki finansowe potrzebne do zdobycia informacji	3,96
10	pomoc innych osób w poszukiwaniu informacji	3,92
11	sprawność wypożyczeń międzybibliotecznych	3,91
12	przyjazne regulaminy w bibliotekach	3,91
13	dobra znajomość języka angielskiego	3,78
14	systematyczność w przeglądaniu literatury przedmiotu	3,76
15	centralna baza tematów dysertacji naukowych	3,76
16	łatwiejszy dostęp do materiałów niepublikowanych	3,71
17	bliskość (odległość geogr.) innych dużych ośrodków/bibliotek naukowych	3,68
18	zapanowanie nad "zalewem" informacji naukowej	3,44
19	brak opóźnień wydawniczych publikacji	3,31
20	brak ograniczeń prawnych w dostępie do informacji	3,30
21	dobra reklama źródeł informacji w bibliotekach	3,23

Data opracowania prezentacji – 2006

Źródło: Marzena Świgoń, Bariery informacyjne – podstawy teoretyczne i próba badań w środowisku naukowym (Warszawa 2006)

Inne opracowania autorki dotyczące barier informacyjnych:

- *Zjawisko lęku (anxiety) w środowisku akademickim.* [W:] *Zarządzanie informacją w nauce.* Katowice 2010 [w druku]
- *Library anxiety: teoria, założenia, modele.* „Przegląd Biblioteczny” 2009 nr 2, s. 177-189.
- *Library anxiety: przegląd współczesnych kierunków badań.* „Przegląd Biblioteczny” 2009 nr 3, s.313-324.
- *Barierę informacyjne w opinii studentów – wyniki badań.* „Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej” 2008 nr 3, s. 31-35.
- *Barierę informacyjne w nauce.* [W:] *Wymiana informacji i rozwój profesjonalnych usług informacyjnych w edukacji, nauce i kulturze na rzecz społeczeństwa opartego na wiedzy.* Pod. red. D. Pietruch-Reizes i W. Babika. Prace PTIN nr 7 Katowice: Polskie Towarzystwo Informacji Naukowej 2008, s. 87-96.
- *Znaczenie i dostępność źródeł informacji w opinii studentów – wyniki badań.* „Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej” 2008 nr 2, s. 22-30.
- *Znaczenie i dostępność źródeł informacji w opinii pracowników naukowo-dydaktycznych. Wyniki badań.* [W:] *Zarządzanie informacją w nauce.* Pod red. D. Pietruch-Reizes. Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach nr 2620. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego 2008, s. 118-133.
- *Barierę informacyjne - wyniki badań wśród studentów bibliotekoznawstwa i innych kierunków studiów* „Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej” 2007 nr 3-4, s. 3-12.
- Prezentacje z konferencji - <http://www.slideshare.net/marzena.swigon/presentations>